

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A IX-A
– CICLUL INFERIOR AL LICEULUI –

ISTORIA ARTELOR ȘI A ARHITECTURII

[CURRICULUM DIFERENȚIAT]

Filiera vocațională, profil artistic
Specializările: Arte plastice și decorative, Arte ambientale, Arhitectură, Design

Aprobat prin ordin al ministrului
nr. 5006 / 14.10.2004

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Programa obiectului de studiu *Istoria artelor și a arhitecturii* își propune să structureze conținuturile conform unei abordări sintetice a temelor, în ordinea desfășurării lor din punct de vedere al evoluției istorice. Rolul acestei discipline este unul informativ (oferă elevului informații privind ramurile creației artistice plastice, limbajul artistic, semnificațiile ideatice, ierarhiile valorice, evoluția gândirii și creației umane) și altul formativ (formează atitudini perceptiv creatoare prin dezvoltarea și educarea gustului estetic și a judecății de valoare).

Modul de abordare a conținutului, ca și competențele prevăzute realizează relații cu celelalte discipline ale curriculumului diferențiat, operând cu aceeași termeni de limbaj și cu aceleași elemente de morfologie plastică, oferind imagini concrete în dezvoltarea spiritului creator, prin cunoașterea și analiza unor creații autentice. Conținuturile programei au fost elaborate în scopul realizării competențelor generale și a celor specifice.

Istoria artelor și a arhitecturii se studiază în clasele a IX-a și a X-a, la filiera vocațională, profil artistic, specializările: Arte plastice, Arte decorative, Arhitectură, Arte ambientale, Design, fiindu-i alocată o oră pe săptămână. Programa își propune ca în acești doi ani de studiu elevilor să le fie prezentată evoluția cronologică a creației artistice plastice din Europa Occidentală, începând cu antichitatea și până la jumătatea secolului al XX-lea, cu asemănările și deosebirile specifice, de la o epocă la alta. Aceasta permite elevului ca, la finalul clasei a X-a, să aibă o viziune globală asupra gândirii artistice și a creației propriu-zise.

Înțelegând rolul artistului în societate (pictori, sculptor, decorator, arhitect, designer), elevul își va coordona potențialul creativ, devenind el însuși producător de valori artistice și estetice, în general.

Studierea disciplinei *Istoria artelor și a arhitecturii* contribuie prioritar la realizarea culturii artistice a elevului, necesare dezvoltării personalității sale. Pe lângă funcția estetică a artei, trebuie accentuată funcția ei cognitivă, ca și cea educativ-modelatoare.

COMPETENȚE GENERALE

1. Abordarea universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică
2. Elaborarea unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere
3. Relaționarea informațiilor specifice diferitelor domenii de cunoaștere, în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică

VALORI ȘI ATITUDINI

- Motivația pentru însușirea limbajului specific și pentru inițierea în realizarea reprezentărilor convenționale
- Manifestarea interesului pentru realizarea operelor de artă plastică, decorativă și ambientală
- Manifestarea inițiativei în aprecierea critică a operei de artă (compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți)
- Disponibilitatea pentru perceperea universului real, obiectiv, și pentru transpunerea acestuia în limbaj convențional
- Motivația pentru ocrotirea și punerea în valoare a patrimoniului artistic național și universal
- Disponibilitatea pentru cultivarea capacităților estetice ca fundament pentru participarea la viața culturală
- Manifestarea interesului pentru aprofundarea sistematică a diverselor forme de expresie ale artelor plastice

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Abordarea universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Identificarea elementelor specifice arhitecturii și stilurilor arhitectonice	<ul style="list-style-type: none"> - Arhitectura antică (egipteană, mesopotamiană, greacă, romană) - Urme ale arhitecturii antice pe teritoriul României; - arhitectura medievală civilă și religioasă (bizantină, romană, gotică) - Arhitectura renașcentistă (prerenăștere, Quattrocento, Cinquecento) - Arhitectura secolului al XVII-lea în Europa - Influențele europene (bizantine, romanice, gotice, renașcentiste și baroce) în arhitectura românească
1.2 Identificarea elementelor specifice sculpturii în diferite epoci și zone geografice	<ul style="list-style-type: none"> - Sculptura popoarelor antice (egipteni, mesopotamieni, greci, romani) – tradiții și inovații - Sculptura medievală (romană și gotică) – trăsături caracteristice - Sculptura renașcentistă (prerenăștere, Quattrocento, Cinquecento) – trăsături, evoluție, personalități artistice - Sculptura secolului al XVII-lea, între baroc și clasicism
1.3 Identificarea elementelor specifice picturii în diferite epoci și zone geografice	<ul style="list-style-type: none"> - Pictura antică, elemente specifice - Pictura medievală – stilul bizantin (caracteristici stilistice, școli, diferențe zonale) - Pictura românească medievală – influențe, elemente specifice
1.4 Identificarea rolului noilor tehnici și modalități de folosire a limbajului plastic, în dezvoltarea creației artistice	
1.5 Identificarea tendinței de diversificare a genurilor creației artistice	

2. Elaborarea unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere

Competențe specifice	Conținuturi
2.1 Analiza comparativă a diferitelor tehnici și viziuni expresive	<ul style="list-style-type: none"> - Arta antică, medievală, renașcentistă și cea a secolului al XVII-lea – artiști și opere reprezentative - Sculptura antică (egipteană, mesopotamiană, greacă și romană) - Manifestări similare în arta antică pe teritoriul României - Sculptura romană și gotică – aria de răspândire a stilurilor - Sculptura renașcentistă – concepția umanistă și varietatea exprimării compoziționale - Clasic și baroc în sculptura secolului al XVII-lea - Pictura antică, medievală, renașcentistă și cea a secolului al XVII-lea – modalități specifice de rezolvare a problemelor de compoziție
2.2 Analizarea tipurilor de compoziții, a schemelor compoziționale și a modalităților de evidențiere	

3. *Relaționarea informațiilor specifice diferitelor domenii de cunoaștere, în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică*

Competențe specifice	Conținuturi
3.1 Utilizarea criteriilor specifice în aprecierea operei de artă și în analiza rolului factorilor economici, sociali, politici și religioși în dezvoltarea creației artistice 3.2 Utilizarea termenilor de specialitate în analiza critică a operei de artă 3.3 Receptarea mesajului operei de artă, pornind de la interpretarea acestuia din diferite perspective	- Arhitectură și sculptură: spațiu, volum, expresivități determinate de factorii extraestetici și manifestările lor în arta antică, renașcentistă și cea a secolului al XVII-lea - Pictura: tematică, reprezentări spațiale, culoare, desen și expresivități în pictura antică, medievală, renașcentistă și cea a secolului al XVII-lea

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

I. Arta popoarelor antice

- Arhitectura antică la egipteni, mesopotamieni, greci, romani – tradiții, inovații, monumente reprezentative.
- Sculptura popoarelor antice – tradiții, opere reprezentative din arta egipteană, mesopotamiană, greacă și romană.
- Pictura antică – tehnicile de lucru, reprezentări plastice, și opere reprezentative.
- Artele plastice în antichitate pe teritoriul României – tradiții și influențe exterioare.

II. Arta medievală

- Arhitectura civilă și religioasă bizantină, romanică și gotică – programe constructive, planuri, sisteme de acoperire, decorații.
- Sculptura romanică și gotică.
- Pictura medievală – stilul bizantin (caracteristici stilistice, școli, exemple de opere reprezentative).
- Arta românească medievală – influențe, diferențieri zonale, exemple.

III. Renașterea

- Renașterea – privire de ansamblu (definiție, condițiile apariției, periodizarea, caracteristici fundamentale).
- Renașterea italiană – arhitectura (Prerenășterea, Quattrocento, Cinquecento) – reprezentanți și opere reprezentative.
- Renașterea italiană – sculptura (Trecento, Quattrocento, Cinquecento) – tehnici, materiale, tematică, artiști și opere reprezentative.
- Renașterea italiană – pictura în Prerenășterea (tradiție și inovație), în Quattrocento (elemente novatoare în operele artiștilor – Masaccio, Paolo Uccello, Sandro Boticelli, Piero della Francesca, Andrea Mantegna, Familia Bellini).
- Renașterea italiană – pictura în Cinquecento: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffello Sauzio, Giorgione, Tizian.
- Renașterea în restul Europei: Țările de Jos, Germania, Franța (arhitectura, sculptura, pictura) – elemente caracteristice, reprezentanți și opere semnificative.

IV. Secolul al XVII-lea în arta europeană

- Arta europeană în secolul al XVII-lea – privire de ansamblu asupra noilor viziuni artistice (identificarea surselor de pornire, trăsături definitorii ale arhitecturii, sculpturii și picturii).
- Barocul în Italia – specificul stilului în arhitectura, sculptura și pictura italiană (reprezentanți și opere semnificative).
- Arta în secolul al XVII-lea în școala flamandă.
- Arta în secolul al XVII-lea în școala spaniolă: arhitectura, sculptura și pictura (reprezentanți și opere semnificative).
- Arta în secolul al XVII-lea în școala olandeză: Frans Hals, Rembrandt, Vermeer.
- Arta în secolul al XVII-lea în Franța – arhitectura, sculptura și pictura (artiști și opere semnificative).

V. Arta românească – influențe ale artei europene din Renaștere și baroc.

SUGESTII METODOLOGICE

În activitatea didactică se va pune accentul pe:

- expunerea de informații sintetice, generale și specifice, referitoare la încadrarea în timp și spațiu, în diferite domenii de creație;
- demonstrația și analiza comparativă, prin imagini, a modului de realizare a spațiului plastic în opera de artă;
- dialogul în procesul învățării și al verificării cunoștințelor specifice istoriei artelor și arhitecturii;
- problematizarea, în cazul soluțiilor tehnice, în vederea dezvoltării spiritului critic și a competențelor creative;
- documentarea proprie în muzee de artă și în biblioteci, ca exercițiu de informare directă;
- elaborarea și susținerea de referate pe diferite teme, pentru aplicarea cunoștințelor dobândite;
- structurarea logică a informațiilor în raport cu evoluția cronologică a creațiilor artistice;
- identificarea și diferențierea caracteristicilor generale și particulare ale operei de artă, într-un context dat;
- stabilirea de relații și de corespondențe între viziuni artistice, tehnici de lucru și mijloace de expresie;
- utilizarea unui limbaj specific, în comentarea operei de artă;
- exprimarea unor judecăți de valoare proprii față de opera de artă.